

זצ"ל בן הגה"ק רבי יצחק מדראהביטש זצ"ל בן הרה"ק רבי יוסף ספראוידליווער זצ"ל בן הרה"ק רבי משה מזוירש זצ"ל.

אשת רבי יצחק שלמה הנ"ל, הרבנית הצ' אסתר עטיל ע"ה היתה בת הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ זצ"ל בעמח"ס באר משה ושאר ספרים (בן המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל), ואשתו הרבנית הצ' חיה שרה ע"ה בת הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זצ"ל בן הרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק בעמ"ח ספה"ק נועם אלימלך זצ"ל.

זצ"ל ועם הרה"ק רבי מרדכי מנעשכין זצ"ל והם הורו שיקבל עליו לנהל עדה ללמד את הדרך אשר ילכו בה. בראשונה היה מגיד משרים במעזריטש, והרה"ק רבי מרדכי מנעשכין זצ"ל יעץ לו להתישב בעיר זוועהיל. נפטר י' אייר שנת תקצ"א לפ"ק. - זוגתו הצדיקת הרבנית ח' סערל ע"ה היתה בת הג"ר דוד ז"ק אבד"ק גראבוביץ זצ"ל, והי' לה חנות ומזה נתפרנסו בדוחק.

ז. קראו אותו ר' יוסף ספראוידליווער דהיינו "איש האמת", משום מעשה שהי': פעם אחת ראה ביער אילן עב מאד ושם נכנסים ויוצאים הרבה דבורים. כשקרב להאילן ראה שבתוכו חלל ובתוך החלל חבית גדולה מלאה דבש. נתן תודה להשי"ת שהזמין לו מציאה כשרה. התאמץ בכל כוחו ולקח החבית לביתו. הי' לו לפלא מדוע החבית כל כך כבדה. זמן רב אכלו מהדבש כי השי"ת שלח ברכתו ולא חסר הרבה מהדבש. פעם אחת כשרצו לקחת את הדבש הרגישו כי יש מכסה באמצע החבית, ותחת המכסה מצאו שהוא מלאה מטבעות של זהב ששוין הון רב. בני ביתו שמחו שמהיום והלאה לא ירעבו עוד ללחם. אבל רבי יוסף אמר שלא יקחו מהמעות, כי בודאי איש אחד הטמין אותם שם באילן. הוא הלך להכפרים הסמוכים להיער ושאל את האנשים אם הם יודעים מי הוא בעל הבית של היער, ואם הם יודעים מי שהי' לו שום עסקים בהיער. אחר חקירות ודרישות הרבה, עלה בידו למצוא מי שהי' בעל הבית של היער, אבל כבר לא הי' בחיים, ונתן את המטמון ליורשיו, ובזה קידש את השם, כי כולם אמרו כי אין קדוש כה' אלקינו וישראל עם קדושו. מהיום הזה כולם חלקו לו כבוד גדול כי ראו שאיש קדוש הוא, וקראו לו ספראוידליווער, דהיינו איש אמת.

אשת הרה"ק רבי יוסף ספראוידליווער, אמו של הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש הי' שמה יענטא. וקראו לה "יענטא די נביאה". ושמעתי מפי כ"ק אאמו"ר זצ"ל הטעם שקראו לה כך, מפני שפעם אחת בשעה שהיתה מכבדת את הבית זרקה פתאום את המטאטא מידה ואמרה קדוש קדוש קדוש, ואמרה ששמעה קול המלאכים שאומרים קדושה לכן היא גם כן אומרת. ח. נפטר ר' אדר ומנו"כ בזעליחוב יצ"ו.

ט. זקננו המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל הי' פעם אחת בליזענסק יחד עם בנו אא"ז הרה"ק רבי משה אליקים בריעה זצ"ל. והרבנית הצדקת ח' שרה ע"ה היתה אז ילדה קטנה מונחת בעריסה ובוכה ואין איש מאנשי הבית שמה, ואמר המגיד לבנו שינענע את עריסתה, כי היא בת זוגו. כן כתוב בשמע שלמה, וכעין זה שמעתי מאאמו"ר זצ"ל. ואכן בזיווג ראשון נשא רבי משה'לע את הרבנית הצ' לאה ע"ה בת הרה"ק רבי יהודה לייב הכהן מהאניפאליע זצ"ל בעמ"ח ספה"ק אור הגנוז, וספה"ק זאת ליהודה. ובזיווג שני נשא את הרבנית הצ' חיה שרה ע"ה בת הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זצ"ל.

י. בשנת תרצ"ג לפ"ק נסעתי עם אאמו"ר זצ"ל לליזענסק, וחכורני שאאמו"ר זצ"ל השתטח על קברו של זקננו הנועם אלימלך זצ"ל.

אשת רבי יחיאל מיכל מזעוויהל הנ"ל, הרבנית הצ' דבורה י"א ע"ה היתה בת הרה"ק רבי ישראל חיים מלאדמיר זצ"ל (בן הרה"ק רבי אברהם המלאך זצ"ל בן הרה"ק הר"ר דוב בער זצ"ל המגיד הגדול ממעזריטש), ואשתו הרבנית הצ' יוטא ע"ה היתה בת הרה"ק רבי שלמה הלוי מקארלין זצ"ל הי"ד.

הרבנית הצדיקת רויזא רבקה ע"ה י"ב (אשת הרה"ק רבי משה א"ב הנ"ל מזעליחוב) היתה בת הרה"ק רבי יהושע אשר מפאריסוב זצ"ל י"ג בן הרה"ק היהודי מפרשיסחא זצ"ל.

יא. היא היתה הילדה שהחזיקה ביד זקנה הרה"ק רבי שלמה מקארלין זצ"ל בשעת התפילה, בשבת שבעה עשר בתמוז שנת תקנ"ב, כאשר קאזאק אחד ירה בו (ונפטר כ"ב תמוז). היתה נודעת כצדיקת מופלגת ובעלת רוח הקודש.

יב. היתה מפורסמת לבעלת מדריגה. – אמר המו"ל: ראה להלן פרק ד', בידי הוה עובדא, ד"ה בשנולדה.

יג. השידוך נעשה כאשר דר אביה עוד בעיר זעליחוב, ע"י שבא אליו אביו – היהודי הק' מפרשיסחא זצ"ל – בחלום, ואמר לו שישתדך עם ה"זעלצער", כמסופר לעיל.

אח"כ קבע הרה"ק רבי יהושע אשר זצ"ל (שהיה נודע בשם: הרבי ר' אשר'ל) את מקום מגוריו בעיר פאריסוב, כי נתגרש מזעליחוב ע"י המתנגדים. ושמעתי מכ"ק אאמו"ר זצ"ל מעשה הגירוש באריכות, וכך סיפר: המתנגדים צערו ורדפו אותו אבל החסידים נתגברו על כל הקישוים, וסבבו והגיגו את אא"ז במסירת נפשם. אבל הרשעים כים נגרש השקט לא יוכל, וחפשו מזימה ותחבולה לגרשו. ככה עברו כמה שנים. בליל פסח בעריכת הסדר, מנהג החסידים הוא לבוא לרבים ויחדו להודות לה' על נפלאותיו וחסדיו הרבים שעשה עם אבותינו. פעם היו בין הנאספים בביתו גם מתנגדים אחדים מה"גארבערס" (פועלים שמעבדים את עורות הבהמות ומכינים אותם לעשות מהם נעליים). חצי הראשון של הסדר עבר בשקט, נהנו מזיו קדשו ממאמרות הטהורות שיצאו מפיו הק' בהתלהבות גדולה, וחסידיו עמדו בחרדת קודש והטו און קשבת לדברות קודש שיצאו כמו להבות אש מפיו הק', והיו מרגישים את עצמם בהתרוממות הנפש. כשהגיעו להאפיקומן, הסיר הרה"ק הרבי ר' אשר'ל את הכר אשר הי' מסב עליו, ותחת להוציא משם את האפיקומן, הוציא כעך (בייגעל) חמץ (ששמו שם הגארבערס). הרבי החזיר כשלג, קפץ ממקומו והשליך את החמץ. מעשה שטן הצליח, והגארבערס המתנגדים התחילו לזעוק: "פושע ישראל! באת לפה להחמיץ את עירנו. הוציאו ממגפיהם את סכיניהם הארוכות (בסכינים האלו היו מעבדים את העורות), וצעקו: "צא מכאן! צא מכאן!", ובכל כוחם רצו לקרב עצמם להרבי. החסידים הגינו בנפשם על רבם והתחילה ביניהם קטטה ומריבה. הרבי ר' אשר'ל בראותו כי נפשו בסכנה, כי עוד מעט קט הם יפעלו עם סכיניהם, קפץ דרך החלון החוצה וינס, להציל את נפשו ונפש חסידיו מרדת שחת בידי הזדים. הוא רץ בכל כחו עד שבא לסוף העיר וראה שם גן פירות. נכנס לשם והשכיב עצמו תחת אילן אחד ונרדם. זה הגן הי' של חסדא גארבער, ראש המתנגדים הבריונים. בבוקר השכם כאשר חסדא גארבער יצא החוצה, ראה שתחת אילן אחד מונחת חבילה אחת. קרב לראות מה יש שם, וכשראה שהרבי שוכב שם, צעק בקול גדול "פושע ישראל! באת להחמיץ את הגן שלי? צא מכאן!". הרבי הקיץ לקול צעקותיו, מיד נשא את רגליו ורץ הלאה. כאשר עזב את הגן, עמד רגע אחד והחזיר את פניו והביט על הגן. מאז נשאר הגן עומד כמו שהי', ולא עשה יותר פירות.

אודות חתונתם, דכירנא בעת שגרנו בווארשא (בין שנת תר"צ-תרצ"ג) ¹²³⁴⁵⁶⁷אח"כ
 כאשר בקרתי פעם עם אאמו"ר זצ"ל את הרה"ק רבי יהושע אשר אדמו"ר
 מפאריסוב זצ"ל בן הרה"ק הנהר שלום זצ"ל, קרא אליו הרה"ק את
 המשמש הזקן שלו ר' חיים יצחק ע"ה, וצוה עליו לספר לפנינו על אודות
 נשואי רבינו שהתקיימה למעלה מלפני ששים שנה. וסיפר שהחתן הי'
 בעת חתונתו בחור צעיר, בן י"ג שנה, ונמוך הקומה, וכאשר הי' צריך
 ללכת אל החופה לא הי' באפשרות לפלס לו נתיב מחמת הלחץ זו
 הדחק אשר רבים היו נדחפים לראות את האדמו"ר"ם שבאו. לקח הוא
 (ר' חיים יצחק ע"ה) את החתן ונשא אותו על כפיו וכך הוליכו לחופתו.

ודכירנא שפעם הראתה לי אמי מורתי הצדקנית ז"ל את החלוק
 ("שלאַפּראָק" של משי שחור עם פרחים בצבע "ברוין") שלבש רבינו ביום
 חתונתו, והי' קצר המדה כמו לשל ילד בן עשר שנים.

דבר זה הי' גם ידוע לאנשי עיר ועליחוב, ועד פרוץ מלחמת העולם השני' הי' הגן לאות ולמופת
 לכל באי שער העיר ועליחוב, שמיום שגרשו את הרבי ר' אשר'ל הגן לא עשה פרי.

המשך הסיפור נודעתי בהיותי אבד"ק באגאטא עיר הבירה בקאלאמביא. בחול המועד פסח
 בא הרבי ר' אשר'ל לכפר זאלעשי הסמוך לשעניצא. ושם בכפר הי' נער אחד משעניצא שמו
 ישראל משה גאלדשטיין. אמר הרבי להנער: לך לשעניצא ואמור לחסידי שהרבי שלהם נמצא
 בכפר הסמוך. חסידי פאריסוב רתמו כמה עגלות ונסעו לקבל את רבם בשמחה גדולה. גם הנער
 ישראל משה הנ"ל נסע עמהם. הרבי שמח מאד לראות את חסידיו, ושאל את הנער באיזה ברכה
 רוצה להתברך, ענה לו באריכות ימים, ובירך את הנער באריכות ימים. צדיק גזר והקב"ה מקיים,
 הרה"ח מו"ה ישראל משה גאלדשטיין האריך ימים ומעולם לא חלה. זוגתי הרבנית שתחי' בהיותה
 ילדה בעיר שעניצא ראתה אותו בהיותו כבר זקן מופלג, והלך בלי מקל, וישר כמו צעיר. בנו
 הי' מו"ה יעקב גאלדשטיין ע"ה מעיר שעניצא, אבי ר' איתמר ור' חיים גאלדשטיין ע"ה בבאגאטא.

כותבי הדורות קבעו שהרה"ק רבי יהושע אשר חי מ"ח שנה כימי אביו היהודי הק' זצ"ל.
 אבל זה צריך עיון גדול, ונראה שזה טעות. שהרי קבלה בידינו כי כ"ק אאמו"ר זצ"ל נולד (בשנת
 תר"מ) י"ח שנים אחר פטירתו של הרה"ק רבי יהושע אשר מפאריסוב (נפטר כ"ה אייר שנת תרכ"ב
 לפ"ק), ואם ימי חייו היו מ"ח שנה, הי' בעת פטירת אביו היהודי הק' (בשנת תקע"ד) תינוק פעוט
 מאיזה חדשים, וזה לא יתכן כלל, כי אחריו הוליד היהודי הקדוש את בנו השלישי הרה"ק רבי
 נחמיי מבעכיו זצ"ל. ואפילו אם ימי חייו היו נ"ח שנים הי' בעת פטירת אביו בן עשרה, וגם
 זה אי אפשר מפני שני דברים ידועים ומקובלים. א) שאביו היהודי הק' הי' על החתונה שלו
 בזיווג שני עם בת ההג"מ רבי נפתלי הירץ הלברשטאט מלעמבערג זצ"ל. ב) שלא היו לו בנים
 איזה שנים אחר הנשואין (עם זיווגו השני) עד שנתן לו אביו היהודי הקדוש במתנה את הד'
 בנים זכרים שצריך הוא עדיין להעמיד. וא"כ הי' לכל הפחות אז בן י"ז או י"ח שנה. ונראה לפי
 הנ"ל ששנות חייו היו בערך ששים וחמש שנה או יותר. ואפשר שהי' כתוב ס"ח שנה, והבחור
 הועצער החליף הס' למ'.

גם הכלה היתה נערה צעירה מאוד בת י"ב שנה, ואחר החתונה לא רצתה להתייחד עם בעלה רבינו, באמרה לפני אמה: הלא אסור להתייחד עם "מאנס פערשוין", עד שהרגיעה אותה אמה, והסבירה לה שזה בעלה ואחר החתונה כבר מותרים להתייחד.

עוד סיפרה לי אמי אודותה, שמחמת צעירותה המופלגת היתה משחקת בחצר עם חברותיה גם לאחר חתונתה.

אחיה הקדושים העידו עליה שיש לה נשמה גדולה. ומעשה שהי' כך הי': פעם אחת ישבו האחים הק' הגה"צ רבי ישראל חיים אבד"ק סטאצק זצ"ל^י ואחיו הגה"צ רבי יהושע דוד אשר אדמו"ר מזעליחוב זצ"ל^ט, ונכנסה אחותם ה"ה הרבנית חי' שרה ז"ל הנ"ל, ועמדו האחים מפני, באמרם שעושים זאת לכבודה מפני שיש לה נשמה גדולה, כי ידוע להם שאביהם המשיך בשבילה נשמה ממקום גבוה וקדוש.

יד. הי' רב גאון וצדיק מפורסם. נולד בשנת תרי"ד לפ"ק. מתחילה שמש כדומ"ץ דק"ק זעליחוב, משם נתקבל לאבד"ק מאדזין, ומשם לאבד"ק סטאצק. נפטר ד' אלול שנת תרפ"ד לפ"ק. בניו היו הרבנים הגאונים רבי יצחק שלמה זצ"ל אדמו"ר מקיעלץ (חתן הרה"ק רבי חיים שמואל מחענטשין זצ"ל), ורבי אלעזר זצ"ל אשר מילא את מקומו כאבד"ק סטאצק, ורבי יהושע אשר (יהושע'לע) זצ"ל בעיר קאלושין. בנו של רבי יצחק שלמה מקיעלץ הי' הרה"ג רבי יחיאל מיכל גאלדבערג זצ"ל מו"ץ בראדום (חתן הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מראדום זצ"ל בן הרה"ק רבי ירחמיאל ממאגנישוב ואסטרואוצא זצ"ל). חתנו של רבי יצחק שלמה מקיעלץ הי' הגה"צ רבי אליעזר יהושע הלוי עפשטיין זצ"ל אבד"ק חמיעלניק (בן הרה"ק רבי אברהם שלמה מאזשירוב זצ"ל), חותן הרה"ק רבי מאיר שלום (השני) מפאריסוב זצ"ל בן הרה"ק רבי יהושע אשר (השני) מפאריסוב זצ"ל.

אמר המו"ל: רבי ישראל חיים אבד"ק סטאצק היה איש מורם מעם בעבודתו ובצדקת מעשיו, ושמעתי מדר"ז הרה"ח מו"ה אברהם שליט"א, שכאשר הי' בא אליהם לשעלילין הביא אתו לחם יבש, והיה מולחו בהרבה מלח ושם עליו הרבה פלפל, וכך אכלו. ושתה עם זה רק מים, וקיים פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה (אבות פ"ו מ"ד) כפשוטו. ושמעתי מאת ידידנו מו"ה שמואל יצחק שטיינבלאט שיחי' מעיר סטאצק (כעת בברוקלין), שזכה להכירו ולקבל ברכתו, שהי' למדן מופלג, והי' קם בשעות הקטנות של הלילה ללמוד, והמשיך בלימודו גם רוב שעות היום. הי' עניו ושפל ברך עד למאור. ואף שלא נהג באדמו"רות, באו אליו יהודים מכל הסביבה לקבל ברכתו, ובפרט לימים הנוראים באו הרבה חסידים להסתופף בצלו. האהל על קברו נבנה ע"י הרה"ח מו"ה אברהם יעבץ ז"ל.

טו. בניו היו הרה"ק רבי אברהם שלום זצ"ל אדמו"ר מזעליחוב, ממלא מקום אביו; הרה"ק רבי אלימלך זצ"ל מריקא; והרה"ק רבי יעקב זצ"ל מלאסקירוב.

אשר יד קדשו והחותמת של הגה"ק אבד"ק סטאצק זצ"ל

חתימת יד קדשו והחותמת של הגה"ק אבד"ק סטאצק זצ"ל
בנו של הגה"ק רבי ישראל חיים אבד"ק סטאצק זצ"ל

ישראל אבד"ק סטאצק זצ"ל

חתימת יד קדשו של הרה"ק רבי אברהם שלום אדמו"ר מזעליחוב זצ"ל הי"ד
בנו של הרה"ק רבי יהושע דוד אשר אדמו"ר מזעליחוב זצ"ל

אשר יד קדשו והחותמת של הגה"ק אבד"ק סטאצק זצ"ל

חתימת יד קדשו של הרה"ק רבי אלימלך אדמו"ר מריקא זצ"ל הי"ד
בנו של הרה"ק רבי יהושע דוד אשר אדמו"ר מזעליחוב זצ"ל

פשיסוחרער זע"ל אבד"ק זעליחוב (השני מימין) בדרך חזרתם מברית מילה

יצחק דוד הכהן